

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОЩУВАННЯ ТОВАРНОЇ РИБИ В УМОВАХ ОРЕНДОВАНИХ СТАВІВ РАДОМИШЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Вербельчук С. П., кандидат с.-г. наук, доцент

Вербельчук Т. В., кандидат с.-г. наук, доцент

Постановка проблеми. Стабільний розвиток рибного господарства, метою якого є задоволення потреб населення в рибній продукції, неможливий без ефективної виробничої діяльності, направленої на підвищення його прибутковості [5].

На території Житомирської області загальна площа покрита поверхневими водами складає 21,95 тис.га, де протікає 8 середніх та 321 мала річка, загальною довжиною 6691 км та налічується 10 озер площею 324 га, 54 водосховища площею 7740 га, 1822 ставки, площею водного дзеркала 12,1 тис. га, з яких лише 641, площею 5,3 тис. га - передано в оренду.

Передача їх в оренду, проведення зариблення, вилов та реалізація прісноводної товарної риби становить суттєвий резерв для підвищення рівня забезпечення населення області рибою майже втричі, а створення спеціальних товарних рибних господарств на руслах річок та водосховищ, дозволить наблизити рівень споживання прісноводної риби в області до фізіологічної потреби (5 кг в рік для 1 особи).

Сьогодні у галузі рибництва з'являються ефективно діючі підприємства та фермерські господарства, як одна з найперспективніших галузей, оскільки воно не обмежується дефіцитом водних площ: у країні достатньо водойм комплексного призначення, придатних для вирощування риби [8]. В основі їх діяльності закладено інноваційні підходи до технології виробництва рибної продукції [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До основних риб, яких вирощують у ставах відносять коропа, карася золотого і сріблястого, лина, білого амура, білого і строкатого товстолобика, щуку та ін. Кожному виду притаманні свої особливості і вимоги, які слід враховувати при вирощуванні [1].

Успішне ведення рибного господарства залежить від правильного вибору риби та її поєднання [3]. Вибір риби для вирощування визначається зоною, в якій розташоване господарство, кліматичними умовами, і в першу чергу температурним режимом водойми.

Упровадження полікультури представляє напрями ефективного вирощування об'єктів не тільки у спеціалізованих господарствах, а й у природних озерах [6].

Полікультура також зосереджує в собі ключову позицію інновацій аквакультури. Впровадження вирощування товарної риби в ставах у полікультурі дає можливість підвищити рибопродуктивність ставів на 700 кг/га, або в 1,6 раза, і збільшити прибуток від реалізації риби майже вдвічі [4]. Завершальним етапом у ставковому рибництві є вирощування товарної риби в нагульних ставках, облов її та реалізація [7].

Метою досліджень було – розробити науково-біологічне обґрунтування рибогосподарської експлуатації ставу розташованого за межами села Білка Радомишльського району Житомирської області Кримоцької сільської ради, зарегульований водоток – р. Білка, басейн р. Тетерів.

Матеріали та методи досліджень. Реалізація поставленої мети досягається через послідовне вирішення завдань теоретичного та практичного характеру.

Завдання, що були поставлені, вирішувалися за допомогою: діалектичного методу – на етапі збору, систематизації і обробки інформації; порівняльного аналізу – при визначенні ефективності вирощування рибопосадкового матеріалу та товарної риби в підприємстві, економіко - математичного - при плануванні обсягів виробництва продукції рибництва.

Дослідження виконані на основі даних зібраних у відділі районного управління сільського господарства, Кримоцькій сільській раді та в умовах зарегульованого водотоку – р. Білка, басейн р. Тетерів щодо можливостей рибогосподарської експлуатації водоймища.

Зокрема, було вивчено умови які покращують застосування полікультури, а саме: досліджено щільність посадки рослиноідних риб при вирощуванні з коропом; природну кормову базу, що використовується різними видами риб.

Результати досліджень. Товариство з обмеженою відповідальністю «Сільськогосподарська фірма «Інтеррибгосп» розпочало свою господарську діяльність у 2010 році. Товариство займається вирощуванням товарної риби, рибопосадкового матеріалу, зарибненням водоймищ, виловом риби з метою її подальшої реалізації, надає послуги транспортування живої риби. Загальна площа водних об'єктів складає 633,0268 га.

На сьогодні ТОВ «СГФ «Інтеррибгосп» займає лідируючі позиції на ринку рибного господарства в Радомишльському районі та за його межами. Протягом всього періоду вирощування риби в умовах підприємства стежать за термічним та гідрохімічним станом води, ростом та розвитком риби, за споживанням рибою кормів, регулярно проводяться заходи інтенсифікації: меліорація, удобрення тощо. За цей час підприємство брало участь у виставці «Агро 2012» FishExpo -VII «Спеціалізована виставка рибного господарства та рибальства», де представляли свою продукцію, та у науково-практичній конференції "Нові підходи до технології виробництва продукції аквакультури в Україні та Польщі", на якій покращили свої знання щодо вирощування ставкових риб.

Місцевість поблизу ТОВ «СГФ «Інтеррибгосп» багата на вологу, що зменшує фільтрацію у ставах, але створює умови для їх заболочування. Значна вологість повітря зменшує випаровування води в ставах. Грунт у ставах, головним чином, торф'яний з домішками піску, а в деяких він глинистий чи піщаний.

Вирощувальні стави одамбовані. Водопостачання їх здійснюється із джерел, які розміщені у селі Білка самопливом. Середня глибина ставів 1-1,5 м. У прибережній зоні окремі з них заростають жорсткою надводною рослинністю, із якої переважають рогіз, очерет, осока, зустрічаються айр, комиш. З м'якої підводної рослинності розповсюджені рдесник блискучий, кушир і менше рдесники пронизанолистий та різні вузьколисті, земноводна гречка й мох-фонтаналіс.

З метою одержання сталого прибутку підприємство орієнтуватиметься на промислове вирощування та реалізацію товарної риби в водоймах комплексного призначення за різних систем рибництва. Технології інтенсифікації орієнтуються на

підвищення інтенсивності виробництва риби порівняно з досягнутими у Житомирській області у конкурентів на 1 га водного дзеркала.

Науково-біологічне обґрунтування рибогосподарської експлуатації ставу розроблялося виходячи із загальної площі – 40,88 га; в т. ч. площа ставу – 38,06 га.

Розробка технології вирощування товарної риби ґрунтується на плануванні науково-біологічного обґрунтування видового складу водних живих ресурсів ставкових риб. Щільність посадки риби у вирощувальні та нагульні стави визначається комплексом чинників як біологічного, так і технологічного характеру. При цьому враховують такі показники як: природна рибопродуктивність; показники продуктивності за внесення добрив; годівля риби; віковий та розмірний склад молоді.

При вирощуванні риби у полікультурі розрахунки норм посадки кожного виду здійснюють окремо. Одним із основних значень при цьому є величина рибопродуктивності.

На сучасному етапі розвитку ставової аквакультури умовно можна прийняти: величину виходу цьоголіток коропа і рослиноїдних риб від непідрослених личинок в середньому не перевищуватимуть відповідно 30 та 25 %; маса цьоголіток має бути не меншою 40 г.; рибопродуктивність удобрених вирощувальних ставів орієнтовно може становити (кг/га): коропа – 350; білого товстолобика – 400; строкатого товстолобика – 150 ; білого амура – 50; тобто за всіма об'єктами полікультури – 950 кг/га.

При вирощуванні дволіток коропа і рослиноїдних риб необхідно забезпечити виробництво товарної риби із середньою масою не менше 600 г.

За цих умов щільність посадки у став площею 38,06 га однорічок коропа становитиме близько 1534 екз./га, білого і строкатого товстолобиків та білого амура, відповідно, 826, 354 та 117 екз./га. При цьому, в реальних умовах щільність посадки білого амура необхідно коригувати в залежності від рівня заростання ставів макрофітами.

Загальна рибопродуктивність відрізняється від природної тим, що остання характеризується приростом загальної маси риби за рахунок споживання живих кормів (в основному зоопланктону і бентосу). Перша є сукупним показником природної рибопродуктивності і об'єму, отриманою завдяки застосуванню добрив.

Потенційні продуктивні можливості водойми в сучасних умовах використовується нерационально. В подальшому водойма може бути використана, як для вселення рослиноїдних риб, так і коропа з метою товарного вирощування риби на природній кормовій базі та з урахуванням підгодівлі риби.

Враховуючи норми зариблення водойми, меліоративні та інші заходи продуктивність риби в цілому складатиме 950-1200 кг/га. Загальна продуктивність ставків при цьому зростає не за рахунок отримання великої індивідуальної маси риби, а внаслідок підвищення кількості коропів на одиницю площі ставка.

Висновки.

1. Технології інтенсифікації орієнтуються на підвищення інтенсивності виробництва риби порівняно з досягнутими у Житомирській області у конкурентів на 1 га водного дзеркала.

2. Для збільшення обсягів виробництва дешевої товарної риби буде використано нову технологію – вирощування риби в полікультурі (короп, білий та строкатий товстолоби, білий амур).

Джерела використаної інформації

1. Гринжевський М. В. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України / М. В. Гринжевський. – К.: Світ, 2000. – 187 с.

2. Марценюк В. П. Біоенергетичний потенціал розвитку аквакультури в Україні / В. П. Марценюк, Н. О. Марценюк // Рибогосподарська наука України. – 2012. – № 1. – С. 66-71.

3. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / [Андрющенко А. І., Балтаджи Р. А., Вовк Н. І. та ін.]. – К.: Інститут рибного господарства УААН, – 1998. – 114 с.
4. Полікультура – шлях до інтенсифікації ставового рибництва / Й. Є. Янінович, І. І. Грициняк, М. В. Гринжевський, Т. М. Швець // Рибогосподарська наука України. – 2010. – № 4. – 78-83.
5. Пономарев С. В. Фермерская аквакультура: рекомендации. – М.: ФГНУ «Росинформагротех», 2007. – 192с.
6. Системы инновационных технологий товарного рыбоводства на юге Тюменской области / И. С. Мухачев, К. Г. Бойко, Н. В. Янкова, Е. С. Петрачук // Аграрный вестник Урала. 2010. – № 8 (74). – С. 55-58.
7. Третяк О. Наукове забезпечення рибництва у внутрішніх водоймах України / О. Третяк // Вісник аграрної науки. – 2006. - № 7. – С. 138-141.
8. Фермерське рибництво / Грициняк І. І., Гринжевський М. В., Третяк О. М. [та ін.]. – К.: Герб, 2000. – 560с.